

Això no és llegir, mestre!

Sobre les diverses tipologies textuais

I vaig anar a l'àngel, dient-li que em donés el llibre. I ell em va dir: Té, i menja-te'l; i t'amargarà el ventre, però a la boca el trobaràs dolç com la mel.

Apocalipsis (capítol X)

"*Escriu què vas llegir ahir*" és una invitació que fem als alumnes de cicle mitjà. Normalment es percep un cert astorament, un lleu sentiment de culpabilitat, i els fulls queden blancs o gairebé.

Lavors els tornem a insistir: "*escriu tot el que vas llegir ahir... des que et vas llevar*". I aquí comencen a recordar que van llegir el bric de la llet, el nom de la pasta dental, el rètol del carrer per on passen, l'agenda amb les feines del dia, etc. Inevitablement, sempre hi ha algú que aixeca la mà i diu "*però això no és llegir!*" i interpreta que la lectura veritable és la lectura dels llibres de consulta i les novel·les que tenen a la biblioteca.

I és aquí on cal fer-los veure que la lectura té múltiples funcions i que cal emprar diferents estratègies segons els suports i segons les situacions en que ens trobem, segons es tracti de llegir per informar-se, distreure's, actuar, aprendre, etc. Fins i tot podem demanar als propis alumnes que intentin de fer una senzilla classificació. Així se n'adonaran que hi ha diferents tipus de text, alguns que es llegeixen complets (novel·les, llibres de text) i altres que tenen lectures parcials i selectives (pàgina d'una revista, diccionari).

Els grans grups en que es poden dividir aquestes textos són cinc. A saber:

La **lectura informativa** dels diaris, notes, anuncis o cartes implica una lectura ràpida, precisa, objectiva, sense càrrega afectiva.

La **lectura de textos prescriptius** com receptes de cuina, regles de jocs o funcionament i muntatge d'aparells, necessita coordinació entre la lectura i l'acció.

La **lectura de literatura** habitual com novel·les, poesia, llegendes o teatre està sotmesa a un retorn afectiu i a una reflexió del seu contingut però també de la seva forma.

La **lectura de textos expositius** com llibres divulgatius, llibres escolars o ressenyes suposa mobilitzar unes habilitats perceptives i una concentració per identificar les idees principals.

La **lectura de textos enumeratius** com llistes de la compra, horaris, catàlegs o menús, contempla la idea de localització i ordenació.

Del que es tracta és que treballin amb textos funcionals i que compreguin el seu esquema intern (obertura, desenvolupament i tancament).

La pràctica: El desafiament de la carta polonesa

Sobre les estratègies de lectura

Edat:	A partir de 9 anys
Nombre d'alumnes:	Alumnes 4t, 5è i 6è de primària
Objectiu:	<ul style="list-style-type: none">Treballar situacions i suports diversosUsar les experiències culturals pròpies per llegir un text
Recursos	Temps: Una sessió de dues hores
	Espai: Biblioteca o aula ordinària
	Material: Text en polonès

Quan llegim s'activen els coneixements previs, la recerca, la cultura, etc. Una activitat que fem amb els alumnes és invitar-los a una simulació de lectura d'un text impossible de comprendre, a priori. Es tracta de fer-los veure què s'activa quan ens trobem davant d'un text que cal desxifrar. Nosaltres usem la proposta de Catherine i Dominique Devaux, membres del GFEN francès de Rouen¹, que planteja la lectura d'un text en polonès.

L'acció té dos moments. Abans de començar, l'explicació del què faran, del repte que se'ls proposa, i la confiança que tenim en que se'n sortiran. En acabar, es fa la reflexió del què ha passat, de conscienciació de les estratègies emprades, de la col·laboració de tots plegats i de les dades objectives que els han permès reeixir. Quan se'ls passa el text, normalment hi ha uns moments de riure, de sorpresa, de creure que no podran llegir-lo, però l'aventura obre les portes a l'afany d'aconseguir superar el repte.

Hi ha un primer moment de **lectura individual** on cadascú anota hipòtesis i marca els indicis que li semblen significatius.

Després, s'ajunten els infants en **grups reduïts** (4/5 alumnes) i es comparen les diverses opinions, hipòtesis, descobertes (*és una carta que han escrit varies persones... sobre un ball de disfresses... parla d'un zoo... etc*)

A continuació, es proposa una traducció que serà consensuada entre els diferents infants.

Si es produeix una situació d'impàs i ho demanen, se'ls facilitat la traducció d'unes deu paraules (*szkoly= escola, orzechy= cacauets, dzieci=nens, etc.*)

En acabar la sessió, normalment amb èxit, es fa la reflexió col·lectiva sobre com ho han aconseguit i s'analitzen les estratègies emprades: l'anàlisi de la **tipografia** ens remet a la situació de comunicació mitjançant una carta, els **indicis lèxics** (*zoo, bal kostiumowy*) ajuden a centrar el camp semàntic, el **coneixement d'una llengua de referència**, la nostra, i **del món** (cartes, geografia, temps) completen allò que, amb intuïció, els permet fer la lectura d'un text estrany, en principi.

Jaume Centelles

NOTA 1:

DEVAUX, Catherine i Dominique. "L'acte de lire: lire en polonais" .Butlletin GFEN Normandie núm. 11 Chartres, 1983

Paraules clau: Lectura, tipologies textuais, tipografia, lèxic, situacions de comunicació, formulació d'hipòtesis.

Entradeta: La lectura té múltiples aspectes. Apropiar-se de les estratègies que permeten interpretar un gràfic, aprendre les normes d'un joc de taula o trobar l'horari d'una pel·lícula al cinema del barri, també formen part d'aquesta alquímia singular anomenada lectura que ens transforma com a persones i ens connecta amb el món.